

Fra pels til mode

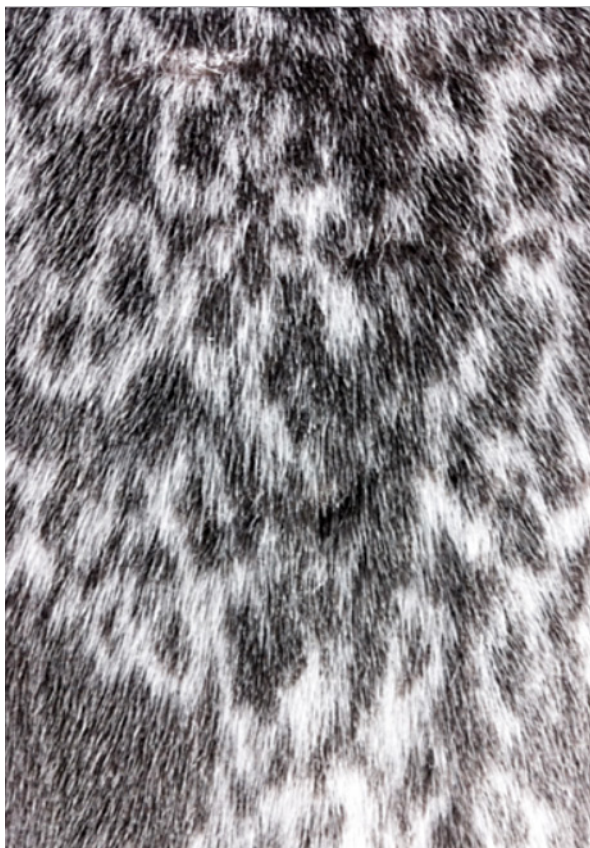
Af Belinda Lundbæk, Great Greenland A/S

November 2015

Sæljagt er en central del af inuitkulturen og deres tradition samt identitet på Grønland. Siden de første inuitter ankom til Grønland for flere hundrede år siden, har sæljagt været inuitternes fødegrundlag både for dem selv, men også for deres hunde. I dag har inuitter på Grønland fået adgang til den moderne verdens bekvemmeligheder, men der bliver stadigvæk jagtet sæler, som stadig er kilde til føde og beklædning for rigtig mange på Grønland – alle dele af sælen bliver således brugt.

Fangst

Sæljagt kan foregå på flere forskellige måder, alt efter hvilken sæl man skal fange, men også alt efter hvilken tid på året man fanger dem. Sæljagt foregår hele året rundt, og om sommeren og efteråret fanges sælerne på åbent vand. Fangerne finder sælen, og herefter skyder de dem med en riffel. I de mørke vintermåneder på Nordgrønland fanger de ringsælen med net, som er den mest udbredte metode hos fangerne deroppe. I forårsmånederne, når ringsælen trækker sig op på isen, bruger fangerne en metode, hvor de sætter en hvid skærm foran sig, så de kan snige sig ind på sælen og skyde den i hovedet. Jagt med riffel er den mest anderkendte og humane jagtform, så sælskind således bliver det mest miljørigtige og bæredygtige pels man kan få.

Ringsæl med de karakteristiske ringe på skindet.
(Foto: Great Greenland A/S).

Great Greenlands sælpelse stammer fra sæler, der udelukkende lever i Nordatlanten. Det omfatter både grønlandssælen og ringsælen, som er tilpasset levevilkårene i det kolde hav. Sælen med den plettede pels kaldes for grønlandssælen. Den har en bundfarve, der spænder fra helt hvid til en lys grå på maven af sælen, og på ryggen er den mere mørkegrå. Grønlandssælen er også kendt som silkesælen, da den har en meget flot glans i dens dækhår. Hvis man stryger hånden med hårene er pelsen meget glat og lækker at røre ved – ligesom silke. Grønlandssælen kan blive op til halvanden meter lang og kan veje op til 100 kilo. Den overvintrer ikke i vandende omkring Grønland, men svømmer om efteråret med den sydligt gående havstrøm, hvilket betyder at grønlandssælens skind kun kan handles med halvdelen af året. Grønlandssælen udgør antalmæssigt den mest betydningsfulde sælart, og dens populationen er anslået til ca. 6 mio.

Ud over grønlandssælen bliver der også fanget og handlet med Ringsælen. Ringsælen har navnet efter de meget karakteristiske aftegninger på dens pels, som minder meget om ringe, der

danner et fint net på dens pels. I pelsbranchen ind- deler man pelsen i kort- eller langhåret. Ringsælen er i havene omkring Grøn- land hele året rundt, og den overvintrer i det barske arktiske hav. Ringsælens pels har en mere ensartet bundfarve sammenlignet med grønlandssælen. Ring- sælen har en unik mørkegrå/brun pels med ringformede pletter. Den måler op til 1,6 meter og kan veje op til 110 kilo, og populationen er anslået til at udgøre ca. 1,2 mio.

Indhandling af sælskind

Hos Great Greenland har de indhandlingspligt i henhold til en aftale, som de har med det grønland- ske selvstyre. Det vil altså sige, at al indhandling foregår på flere end 45 indhandlingssteder langs Grønlands kyster. I Vestgrønland og Østgrønland er kyststrækningen på over 3000 kilometer, så her har sælfangerne mulighed for at indhandle deres sælskind til Great Greenland. Udover Great Green- lands mange indhandlings- og opsamlingssteder, har de et samarbejde med selvstændige sælskind- handlede. Samtidigt har Great Greenland et samarbejde med Det Grønlandske Fiskeri og fangerfor- ening KNAPK, der indebærer en aftale om indhandling og kvalitetskontrol. Great Greenlands mange indhandlingssteder tager imod skindene, og her bliver der så fortaget en kvalitetsvurdering af skin- det. Hvis skindet ikke lever op til Great Greenlands kvalitetskrav, eller hvis skindene ikke er blevet behandlet ordenligt, får fangerne en advarsel. Hvis det sker flere gange, kan Great Greenland afslutte samarbejdet med den enkelte fanger.

Hos Great Greenlands indhandlingsafdelinger servicerer man de mange indhandlingssteder, og man har derudover med al administration at gøre. Det kan for eksempel være at afregne fangerne for deres skind, lave beregninger samt lave indberetning til SKAT for de ca. 2.200 fangere, som er tilknyt- tet virksomheden, hvilket gør, at Great Greenland er en stor arbejdsplads på Grønland. Når Great Greenland har fået købt alt det indhandlede skind, bliver det transporteret med fly eller skib, alt efter årstiden, til deres garveri i Qaqortoq.

Garveriet. (Foto: Great Greenland A/S).

Garveriet

Garvning og konservering af skind og pelse er et meget gammelt håndværk, som har foregået i fle- re tusinder af år på Grønland. Mange af de gamle teknikker bliver stadigvæk anvendt den dag i dag. Hos Great Greenland har de fået mange delpro- cesser i garvningen automatiseret, fordi de har in- vesteret i de nyeste maskiner og tekniske anlæg, men der er stadig dele af processen, der kræver hårdt manuelt arbejde og håndtering. Selve gar- veprocessen har det formål at levere et konserve- ret skind, men samtidig skal det ydre og den ka- rakter, som det enkelte sælskind har fra naturens side af, holdes. Hos Great Greenland benytter de sig af den nyeste garvemetode til forarbejdning af deres sælskind. Selvom Great Greenland bruger den nyeste metode inden for garvning, er det dog stadigvæk en proces, som tager rigtig lang tid – fra de modtager det friske skind fra fan-

gerne, til skindet har været igennem hele garvningsprocessen, går der to måneder. Det gør der, fordi Great Greenlands miljørigtige og bæredygtige råvarer bliver nænsomt behandlet af deres nyeste garveteknikker, og det kan derfor også tydeligt ses og mærkes på deres færdige produkter.

Farvningen af skind er en lille del af Great Greenlands garvningsproces – selvfølgelig alt efter om skindet skal farves eller holdes naturligt. Great Greenland har et stort farvebibliotek, og hvert år introducerer de nye farver inden for sælskind. Great Greenland arbejder med pantone farver, og kan derfor farve skindene lige den farve, som designeren ønsker sig i en pelskollektion. Det er dog ikke alle farver, som ikke fungerer lige godt, da aftegningerne, som sælen har i sin pels, stadigvæk kan ses gennem farven. Jo lysere farven er, jo mere kan man se aftegningerne, mens aftegningerne knap er så tydelige ved brug af fx mørkeblå.

Sortering af skind

Når skindet har været gennem hele garvningsprocessen, bliver skindene sorteret. Skindene bliver delt op alt efter hvilken art det er – altså om det er ringsæl eller grønlandssæl. Herefter deles skindet op i farver, hårlængde, kvalitet og til sidst størrelse. Kvalitetsbetegnelserne for Great Greenlands sælskind er A+, A, B, C og D. A+ er betegnelsen for de aller bedste skind, som ingen fejl har, men det er meget sjældent, at de får den type skind ind. A+ skind er også de dyreste. På A skind må der kun være op til tre små fejl på. B skind må der være op til fem små fejl eller en-to større fejl, afhængig af hvor fejlen sidder. Fejlene må helst ikke sidde midt på skindet, da det er det man bruger mest. På C skind må der være op til 25% fejl, og på D skind må der være op til 50% fejl på. D skind har ofte store områder med hårtab. Skindsortering hos Great Greenland foregår manuelt, og hvert enkelt skind gennemgås og vurderes af veluddannede medarbejdere. Det kræver således meget stor erfaring og meget koncentration at få den rigtige sortering.

Systuen. (Foto: Great Greenland A/S).

Systuen

Great Greenland garver flere tusinde skind om året, men det er kun en mindre del af de garvede skind, som forarbejdes videre på Great Greenlands systue. Hvert år introducer virksomheden en ny pels- og tilbehørskollektion, som de har fået designet i samarbejde med en udefrakommende designer. Pelskollektionerne viser de nyeste trends og tendenser inden for pelsdesign.

På systuen bruger de det helt gamle håndværk og traditioner med stor stolthed og sikker hånd. Great Greenlands medarbejdere på systuen står for både syning af virksomhedens første prøver, salgsprøver, og efterfølgende af selve produktionen af den aktuelle pelskollektion. For at kunne blive en del af systuen hos Great Greenland skal man være uddannet buntmager eller buntmagersyerske, fordi de lægger stor vægt på, at håndværket bliver lavet til perfektion. Ligesom processen er lang ved garvning af sælskind, er

det også en lang proces på sys-tuen. Processen med at sy en sælskindjakke starter med, at man skal sortere skindene igen. Man siger som tommelfingerregel, at buntmageren skal have kigget over 100 skind igennem for at kunne finde 10 brugbare skind, som både passer sammen i aftegninger, farvenuance og glans. Der går mellem 5-10 sælskind til en jakke, men det kommer selvfølgelig meget an på, hvordan den skal se ud.

Når buntmageren har fundet et passende antal skind, skal der herefter tages stilling til, hvilke skind der endeligt skal bruges, samt hvor på jakken de skal placeres. Dette gør de for at få et mere ensartet udtryk i hele jakken. Herefter bliver mønsterdelene tegnet af på bagsiden af skindene, for bagefter at blive skåret ud med en buntmagerkniv. Det kræver meget stor øvelse at bruge en bundtmagerkniv, for man skal passe på, at man ikke kommer til at skære hårene over, da det vil kunne ses på den færdige jakke. Tilslut syer de jakken sammen, hvilket gøres på en buntmager symaskine, og man skal her passe på, at man ikke kommer til at sy hårene ind i sømmen, derfor anvender de en stor synål, for at fjerne hårene fra sømmen. Når jakken er syet færdig, bliver der til sidst syet Great Greenlands nakkemærke i samt mærket Inuit Sealskin Greenland.

Salg

Salg af Great Greenlands mange produkter foregår på Grønland, men ud over det har de også sælgere spredt både inden- og uden for EUs grænser. Great Greenland afsætter dermed deres produkter udenfor Grønland sammen med deres samarbejdspartner i Danmark, som har ansvar for salg af skind og færdigvarer i hele verden. Great Greenland sælger til den internationale beklædningsindustri og er på auktion gennem Copenhagen Fur. Derudover er Great Greenland også at se på messer både i Danmark og i udlandet.

Modeshow med kollektion af sæl.
(Foto: Great Greenland A/S).